

॥ శ్రీ ॥

అథ శ్రీ త్రివిక్రమపండితాచార్యసుత శ్రీ నారాయణపండితాచార్యవిరచితః

॥ శ్రీ మధ్యవిజయః ॥

౬. షష్ఠః సర్గః

ఐతరేయమథ కించన సూక్తం సూచయన్ సదసి తత్ర గరిష్ఠః |

శ్రోతుమిచ్ఛతి సభా భగవద్భ్యః సూక్తభావమితి తావదువాచ ॥ ౬.౧ ॥

వర్ణసౌష్ఠ్యగరిష్ఠమతూర్ణం తుల్యమాత్రమతిమాత్రసులక్ష్మ |

వ్యాడ హృజ్జలద ఘోషమముష్యో చ్చారణం విదధదభ్యధితార్థమ్ ॥

౬.౨ ॥

లక్షణాన్వితతయా వచనేఽస్మిన్ దేవతాగురుమసావతిశేతే |

మానమిత్యపి విధాయ ధియా తే తత్తే తు సూక్తమపరార్థమవోచన్ ॥

౬.౩ ॥

స్యాత్ తథేత్థమపి సంభవితాఽర్థః త్యర్థతాం శ్రుతిషు విత్త దశార్థమ్ |

భారతం నను శతార్థమపి స్యాద్ వైష్ణవం పదసహస్రతయం హి ॥ ౬.౪ ॥

ఇత్యుదీరయతి విస్తృతచిత్తే భూసురా ఇహ జిగీషవ ఏనమ్ |

వేదశాస్త్రచతురైరిహ విద్యావిత్తలిప్పుభిరవాప్తమశేషైః |

ప్రాప కేరళసుమండలజాతైః అన్యదాయతనమాయతచేతాః || ౬.౧౧ ||

తర్కతంత్రకుశలానపి పుంసః చర్కరీతి బత సోఽయమమానాన్ |

మానమానమయతీహ కథం నో నైష మండలభువాం సమితానామ్ ||

౬.౧౨ ||

మంత్రయంత ఇతి తే ద్విజవర్యాః అన్యదేశజముఖస్తమప్పచ్చన్ |

సద్దదాదదసుశంసననిందాకారిసూక్తగతమర్థముపేత్య || ౬.౧౩ ||

తం స్ఫుటం ప్రకథయన్ స పృణీయాచ్ఛబ్దమూలమవదత్ పృణ
ధతుమ్ |

తం జిగీషుమథ విప్రమదః ప్రీధాతుమేష నిగదంతమువాచ || ౬.౧౪ ||

ప్రాదిభేదమవిదన్ గుణయ త్వం మూఢ పాంసుషు లిఖన్ లిపిసంఘమ్

|

భత్సయన్నితి జహాస సుహాసో మత్సరాకులధియో జడయన్ సః ||

౬.౧౫ ||

తత్ ప్రసంగబలతోఽఖిలవిద్యాపాటవం పృథః హృదః ప్రతిబుద్ధ్య |
ఆనమన్ సబహుమానమమీ తం యం నమంతి కిల నాకినికాయాః ||
౬.౧౬ ||

కన్యకాదృతసురేంద్రవపుః శ్రీదానవాచివరసూక్తహృదుక్తౌ |
కుత్రచిత్ సదసి తావదపాలా కీర్తితాఽతితరుణీత్యయమూచే || ౬.౧౭ ||

శ్విత్రిణీ భవతి తత్పదవాచ్యేత్యాగ్రహేణ వదతోఽవిదుషోఽత్ర |
కశ్చిదేష్యతి విపశ్చిదిషైనం పృచ్ఛతేత్యయమగచ్ఛదథోక్త్వా || ౬.౧౮ ||

దేశమేనమచిరాదుపయాతః తాదృశాకృతిరహో కృతబుద్ధిః |
తాంస్తథాఽభ్యధిత తత్పదభావం సూరిమౌలిమణినాఽత్ర యథోచే ||
౬.౧౯ ||

కేవలం న సకలాః శ్రుతివిద్యాః మానపూర్వకసమస్తగిరోఽస్య |
అప్యనాగతగతప్రతిపత్తిం శ్రద్ దధుః పృథలచేతస ఏతే || ౬.౨౦ ||

యద్యదేవ సపది ప్రకృతం స్యాత్ తత్తదేష యదవేదఖలం చ |

సర్వదా సదసి సర్వబుధానాం సర్వవిద్యతిరితి ప్రథితోఽభూత్ || ౬.౨౦
||

అప్రయాతమపి దేశమశేషం వ్యానశే సుజనకైరవబంధుః |
పూర్ణద్భక్ ప్రతతయా నిజకీర్త్యా పూర్ణచంద్ర ఇవ చంద్రికయాఽలమ్ ||
౬.౨౧ ||

సుందరేషు సురమందిరవృందేష్విందిరారమణవందనకృత్యమ్ |
ఆచరన్నసుచిరాత్ సువిచారో రూప్యపీఠపతిమాప ముకుందమ్ || ౬.౨౨
||

భూసురప్రవరబుద్ధిసమృద్ధివ్యక్తయుక్తవపుషం రుచిరాంగీమ్ |
సూత్రదీప్తమణిమాలికయాఽలం భూషితాం భవనభూషణభతామ్ ||
౬.౨౩ ||

పాదసుందరపదక్రమభావైః భాసితాంప్రకటవర్ణగుణాఢ్యామ్ |
భారతోత్తమభృతామనురూపాచ్ఛాదనాం సమధికస్వర శోభమ్ || ౬.౨౪
||

రాజసూయముఖసన్మఖవృత్తాం వాసుదేవగుణనిష్ఠితభావామ్ |
సర్వధర్మపరిశిక్షణదక్షాం వందితాం జనతయా జననీవత్ || ౬.౨౬ ||

మౌలిసంగ్రహవికర్షణదూనాం మాయినా సదసి దుష్టజనేన |
న్యాయమార్గమపహాయ మహాంతం స్వేశ్వరత్వమపి సాధయతాఽలమ్
|| ౬.౨౭ ||

సజ్జనైః కతిపయైరతిదీనైః చాలితైః కలిబలాచ్ఛభమార్గాత్ |
అప్యపేక్షితవికర్షణదుఃఖాం సాతిశోకమపి కైశ్చన దృష్టామ్ || ౬.౨౮ ||

వాసుదేవ ధరణీధర నాథేత్యుచ్ఛకైరపి ముహుః ప్రవదంతీమ్ |
పూర్ణసద్గుణమజం గతదోషం బిభ్రతీం హృది వివిక్తమశేషాత్ || ౬.౨౯ ||

వార్యతాం బుధజనైర్ను హాహా నైష ధర్మ ఇతి చాభిదధనామ్ |
కృష్ణలాళితతమామనవద్యాం అప్యనన్యశరణాం శరణోత్కామ్ || ౬.౩౦ ||
||

వేదిజామివ పురా భరతాగ్ర్యః స స్వయం శ్రుతితతిం ఖలు దృష్ట్వా |
పుష్టబుద్ధిరకరోత్ కరుణాబ్ధిః దుష్టపక్షదమనస్థిరసంధామ్ || ౬.౩౧ ||

అవ్యయం సతతమప్యపభక్త్యా విత్తమగ్ర్యమివ దూరయియాసుః |
జ్యాయసే సగురవే హరిగీతాభాష్యమేష విరచయ్య తదాఽదాత్ || ౬.౩౨
||

హేతువాదిని విశంకటబుద్ధౌ తీర్థమర్థయతి గంతుమనుజ్ఞామ్ |
తాం దిదేశ పురుషోత్తమతీర్థః చింతయన్ స పురుషోత్తమ రక్షామ్ ||
౬.౩౩ ||

నీరజా మలయమండలవృత్త్యా శ్లాఘితో భువి సదాశ్యనుయాతః |
సాధుపాంధపరితాపమపాస్యనుత్తరాం దిశమయాన్మరుదంశః || ౬.౩౪ ||

బుద్ధిశుద్ధికరగోనికరాఢ్యం తీర్థజాతముభయం చ ధరణ్యామ్ |
ఆత్మమజ్జనత ఏవ నికామం పర్యశోధయదమందమనీషః || ౬.౩౫ ||

వాసుదేవపదసంతతసంగీ తేజసాఽప్యలమధః కృతశర్వః |
అత్యవర్తత నితాంతమథాసౌ గాంగమోఘమఘనాశనకీర్తిః || ౬.౩౬ ||

తత్ర తత్ర స జగత్త్రయచిత్రం కర్మ శర్మదమనుస్మృతిమాత్రాత్ |

సంచరన్ విదధదాప నరాణాం గోచరం బదరికాశ్రమపార్శ్వమ్ || ౬.౩౭ ||

మండయన్ భరతఖండమఖండం నాదిరాయణపదోఽత్ర పరో యః |
తం నమన్ ప్రచురధీర్హరిగీతాభాష్యమార్పయదుపాయనమస్మై || ౬.౩౮ ||

ప్రీతయేఽస్య పురతో వరభాష్యం వాచయన్ స జనతామపసార్య |
వచ్చి శక్తిత ఉరుక్రమగీతాభష్యామిత్యకథయత్ పురుసంఖ్యః || ౬.౩౯ ||

ఏతదర్థమతిసూక్ష్మమపి త్వం శక్త ఏవ న యదాత్థ సమస్తమ్ |
తేన లేశత ఇతీహ పదం స్యాద్ ఇత్యగద్యత జగజ్జనకేన || ౬.౪౦ ||

తేన తత్ప్రవచనే విహతేఽలం శుశ్రువుః ప్రాశయితా అపి శిష్యాః |
ఉచ్యతామితి ముహుః సప్పథివ్యాస్ఫాలనం పదమహో హరిణోక్తమ్ ||
౬.౪౧ ||

శబ్దభేదమవధర్య తమర్చాసన్నిషణ్ణవపుషః పరమస్య |
తస్య భావవిదమందమనీషః ప్రోత్థితః ప్రవచనం వ్యధితైభ్యః || ౬.౪౨ ||

మజ్జనం వ్యధిత శీతశగంగావారి నిత్యమరుణోదయకాలే |

యత్ స్పృశంతి న నరా హిమభీతా అంశ ఏష పృషతామధిపస్య || ౬.౪౩

||

కాష్ఠమానమదధాదుపవాసం శుద్ధమప్యకృత శుద్ధ హృదిచ్ఛన్ |

నిత్యతుష్టహరితోషవిశేషం చింతయన్ ప్రభుమనంతమఠాంతః || || ౬.౪౪

||

పైరయత్ స్వచరణే రతచిత్తం మధ్యమత్ర దినమండలమేనమ్ |

స్వాశ్రమోపగమనాయ ముకుందో దీప్తిదృష్టివిదితాగతిరన్వయైః || ౬.౪౫ ||

నక్తమేవ భగవత్యుపయాతే ప్రోదితే సతి సహస్రమరీచౌ |

మౌనవానలిఖదుత్తమచిత్తః శిష్యశిక్షణపరః కరుణావాన్ || ౬.౪౬ ||

నేదృశం స్థలమలం శమలఘ్నం నాస్య తీర్థసలిలస్య సమం వాః |

నాస్మదుక్తిసదృశం హితరూపం నాస్తి విష్ణుసదృశం నను ధైవమ్ || ౬.౪౭

||

యాతి తావదధునైవ జనోఽయం వ్యాసరూపమజితం ప్రదిదృక్షుః |

ఆవ్రజేదిహ న వా స హి వేద స్వస్తి వోఽస్త్వీతి యయావథ మధ్యః ||

౬.౪౮ ||

నాథ నాథ బత నోఽత్ర వినాథాన్ మా త్యజోరుకరుణో భగవంస్త్వమ్ |
నోదితం స్మృతమపీతి హి శిష్యైః స్వామినోఽభిమతభంగభయేన || ౬.౪౯
||

సద్గురోర్న విరహం సహమానః సత్యతీర్థయతిరన్వగమత్ తమ్ |
యస్త్రివారమితరాసుతశాఖాస్వర్థమగ్ర్యమాశృణోత్ పురుసంఖ్యాత్ ||
౬.౫౦ ||

దుర్గమార్గగతమప్యనుధవన్ నాఽప సోఽయమరుణీభవతీనే |
లీలయా సజవమాక్రమమాణం వ్యాశ్రయాంతరసుదూరశిలాసు || ౬.౫౧
||

ఆనివృత్తవపుషో గురుణాఽఽరాత్ పాణినా హ్యాభినయేన సునున్నః |
త్రస్తధీరతియయౌ స ముహూర్తాత్ తద్దినోపగతమార్గమశేషమ్ || ౬.౫౨
||

ఆశ్రమే నిజజనానిహ దృష్ట్వా తం ప్రసాదమహిమానమముష్య |

ప్రోచ్య తత్ప్లవనమప్యతిచిత్రం తస్య తైః సహ సదాఽస్మరదేషః || ౬.౫౩ ||

వానరేంద్ర ఇవ వాయుజవోఽసౌ భీమసేన ఇవ దానవభీమః |
ఉల్లలాస గిరిపుంగవశృంగే స వ్రజన్ వజిననాశననామా || ౬.౫౪ ||

బహుసత్త్వగణం సవికం సమహోవిషమోక్షమహోహిమవంతమయమ్ |
విషమోక్షమహోహిమవంతమయన్ నగమైక్షత పుల్లదృగస్తభయః ||
౬.౫౫ ||

సుహసితకమలాకరోపగూఢం సుజనసుఖార్థమనంతభోగశయ్యమ్ |
వికసితసుమనోఘటాగముచ్చం మరతకరత్నమయస్థలాగ్ర్యశోభమ్ ||
౬.౫౬ ||

పాదోపాంతనమన్మహామునిగణం హేమప్రదీప్తాంబరం
శ్రీమద్రత్నకలాపమగ్ర్యకటకైర్విభ్రాజితం హోటకైః |
దృష్ట్వాతం ధరణీధరం సువనమాలోల్లాసినం సుందరం
స్వానందాకృతిమస్మరస్మరరిపుం స్వానందతీర్థస్తదా || ౬.౫౭ ||

|| ఇతి శ్రీమత్కవికులతిలక త్రివిక్రమపండితాచార్యసుత

నారాయణపండితాచార్యవిరచితే శ్రీమద్భవిజయే
ఆనందాంకితే షష్ఠః సర్గః ॥

www.yousigma.com